Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 27. oktobra 2016*

„Predhodno odločanje — Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Pristojnost in priznavanje ter izvrševanje sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo — Uredba (ES) št. 2201/2003 — Člen 15 — Prenos zadeve na sodišče druge države članice — Področje uporabe — Pogoji uporabe — Primernejše sodišče — Korist otroka“

V zadevi C-428/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Supreme Court (vrhovno sodišče, Irska) z odločbo z dne 31. julija 2015, ki je prispela na Sodišče 4. avgusta 2015, v postopku

Child and Family Agency

proti

J. D.,

ob udeležbi

R. P. D.,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, M. Vilaras, J. Malenovský (poročevalec), M. Safjan in D. Šváby, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. maja 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Child and Family Agency L. Jonker, solicitor, T. O’Leary, SC, in D. Leahy, barrister,

— za D. I. Robertson, solicitor, M. de Blacam, SC, in G. Lee, BL,

— za otroka R. P. D. G. Irwin, solicitor, G. Durcan, SC, S. Fennell, BL, in N. McDonnell, BL,

— za Irsko E. Creedon, L. Williams in A. Joyce, agenti, skupaj z A. Carroll, BL,

* Jezik postopka: angleščina.

— za češko vlado M. Smolek in J. Vláčíl, agenta,

— za slovaško vlado B. Ricziová, agentka,

— za Evropsko komisijo M. Wilderspin, agent,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 16. junija 2016

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243, in popravek v UL 2009, L 70, str. 19).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Child and Family Agency (agencija za otroke in družino, Irska, v nadaljevanju: agencija) in J. D. v zvezi s tem, kaj je treba storiti z njenim drugim otrokom, mladoletnim R.

Pravni okvir

3 V uvodnih izjavah 5, 12, 13 in 33 Uredbe št. 2201/2003 je navedeno:

„(5) Da bi se zagotovila enakost za vse otroke, zajema ta uredba vse odločbe o starševski odgovornosti, vključno z ukrepi za zaščito otrok, neodvisno od kakršne koli povezave s postopki v zakonskih sporih.

[…]

(12) Temelji pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določeni v tej uredbi, so oblikovani tako, da kar najbolj upoštevajo interese otroka, zlasti kriterij povezanosti. To pomeni, da je v prvi vrsti pristojna država članica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, z izjemo nekaterih primerov spremembe otrokovega prebivališča ali v skladu s sporazumom med nosilcema starševske odgovornosti.

(13) Ta uredba omogoča, da v interesu otroka izjemoma in pod določenimi pogoji, pristojno sodišče lahko prenese zadevo na sodišče druge države članice, če je to sodišče bolj primerno za odločanje o zadevi. Drugo sodišče v takšnem primeru ne sme imeti možnosti prenesti zadeve na katero koli tretje sodišče.

[…]

(33) Ta uredba priznava temeljne pravice in upošteva načela Listine [Evropske unije] o temeljnih pravicah […]. Njen namen je predvsem zagotoviti spoštovanje temeljnih otrokovih pravic, kakor so določene v členu 24 Listine [Evropske unije] o temeljnih pravicah […].“

4 Člen 1 Uredbe št. 2201/2003, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„1. Ta uredba se uporablja ne glede na vrsto sodišča v civilnih zadevah, ki se nanašajo na:

[…]

(b) podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti.

2. Zadeve iz odstavka 1(b) lahko zlasti zadevajo:

(a) pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov z otrokom;

[…]

(d) namestitev otroka v rejniško družino ali v oskrbo zavoda;

[…]“

5 Člen 2 te uredbe v točki 7 določa, da v tej uredbi:

„‚starševska odgovornost‘ pomeni vse pravice in dolžnosti v zvezi z osebnostjo ali s premoženjem otroka, ki so fizični ali pravni osebi podeljene s sodno odločbo, po samem zakonu ali s pravno veljavnim dogovorom. Izraz zajema pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov z otrokom“.

6 Poglavje II navedene uredbe, naslovljeno „Pristojnost“, vsebuje med drugim oddelek 2, naslovljen „Starševska odgovornost“, ki v členih od 8 do 15 določa celoto pravil v zvezi s pristojnostjo sodišč držav članic na tem področju.

7 Člen 8 te uredbe, naslovljen „Splošna pristojnost“, v odstavku 1 določa:

„Sodišča države članice so pristojna v zadevah starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, ki običajno prebiva v tisti državi članici v trenutku, ko je sodišče začelo postopek.“

8 Člen 15 Uredbe št. 2201/2003, naslovljen „Prenos pristojnosti na sodišče, ki je bolj primerno za odločanje o zadevi“, določa:

„1. Izjemoma lahko sodišča države članice, ki so po vsebini pristojna za zadevo, če menijo, da bi bilo sodišče druge države članice, s katero je otrok posebej povezan, primernejše za obravnavo zadeve ali njenega dela in če je to v korist otroka:

(a) prekinejo obravnavo zadeve ali njenega dela ter pozovejo stranke, naj začnejo postopek pri sodišču te druge države članice v skladu z odstavkom 4; ali

(b) zaprosijo sodišče druge države članice, naj prevzame pristojnost v skladu z odstavkom 5.

2. Odstavek 1 se uporabi:

(a) na pobudo stranke ali

(b) po uradni dolžnosti ali

(c) na podlagi zahteve sodišča druge države članice, s katero je otrok v skladu z odstavkom 3 posebej povezan.

S prenosom po uradni dolžnosti ali na podlagi zahteve sodišča druge države članice se mora strinjati vsaj ena od strank.

3. Za otroka se šteje, da je posebej povezan z državo članico v smislu odstavka 1, če je:

(a) otrok v njej pridobil običajno prebivališče, po tem ko se je začel postopek pred sodiščem iz odstavka 1, ali

(b) v njej prejšnje običajno prebivališče otroka ali

(c) otrok njen državljan ali

(d) v njej običajno prebivališče nosilca starševske odgovornosti ali

(e) v njej otrokovo premoženje in se zadeva tiče ukrepov za zaščito otroka, ki se nanašajo na upravljanje, ohranjanje in razpolaganje s tem premoženjem.

4. Sodišče države članice, ki je po vsebini pristojno, določi rok, v katerem je treba pred sodišči druge države članice začeti postopek v skladu z odstavkom 1.

Če sodišča v tem roku ne začnejo postopka, nadaljuje z izvrševanjem pristojnosti v skladu s členom od 8 do 14 sodišče, ki je začelo postopek.

5. Sodišča te druge države članice lahko, kadar je to zaradi posebnih okoliščin v korist otroka, sprejmejo pristojnost v šestih tednih od začetka postopka pred njimi v skladu z odstavkom 1(a) ali 1(b). V tem primeru sodišče, pred katerim se je po[s]topek najprej začel, odkloni pristojnost. V nasprotnem primeru sodišče, pred katerim se je postopek najprej začel, nadaljuje z izvrševanjem pristojnosti v skladu s členi od 8 do 14.

6. Sodišča za namene tega člena sodelujejo neposredno ali preko osrednjih organov, določenih v skladu s členom 53.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

9 D. je državljanka Združenega kraljestva.

10 Njen prvi otrok je bil leta 2010 nameščen v zavod v Združenem kraljestvu, potem ko je bilo ugotovljeno, da ima D. osebnostno motnjo, opredeljeno kot „asocialno obnašanje“, in da je fizično zlorabljala tega otroka.

11 Ko je D. še prebivala v tej državi članici, je 27. avgusta 2014 sodelovala pri prenatalni oceni, ki so jo opravili organi za zaščito otrok v kraju njenega stalnega prebivališča pred rojstvom njenega drugega otroka, R., in sicer zaradi njene zdravstvene in družinske preteklosti. Iz te ocene je bilo med drugim razvidno, da je D. pokazala toplino do prvega otroka, da je na rojstvo R. gledala pozitivno, da je v zvezi s tem storila vse potrebno in da je predvsem pokazala pripravljenost za sodelovanje v tem okviru s socialnimi delavci. Pristojni organi so kljub temu menili, da bi bilo treba R. po rojstvu namestiti v rejniško družino, preden bi se začel postopek za njegovo posvojitev s strani tretje osebe.

12 D. je takrat odpovedala najemno pogodbo in prodala svoje premoženje v Združenem kraljestvu ter se 29. septembra 2014 naselila na Irskem. R. se je rodil v tej drugi državi članici 25. oktobra 2014. Od takrat oba prebivata v tej državi.

13 Kmalu po rojstvu R. je agencija pri pristojnem District Court (okrajno sodišče, Irska) vložila zahtevo, naj se odredi namestitev tega otroka. Vendar je bila ta zahteva zavrnjena, ker so bili dokazi, na katere se je oprla agencija, to je nepotrjene govorice iz Združenega kraljestva, nedopustni.

14 Pristojno Circuit Court (okrožno sodišče, Irska), pri katerem je agencija vložila pritožbo, je odredilo začasno namestitev R. v rejniško družino. Ta ukrep se je od takrat redno podaljševal. D. je vseeno dobila pravico do rednih stikov z otrokom, ki jo tudi uresničuje.

15 Agencija je poleg tega pri High Court (višje sodišče, Irska) vložila zahtevo za prenos zadeve na High Court of Justice (England & Wales) (višje sodišče (Anglija in Wales), Združeno kraljestvo) na podlagi člena 15 Uredbe št. 2201/2003. To zahtevo je podprl posebni skrbnik R.

16 High Court (višje sodišče) je s sodbo z dne 26. marca 2015 agenciji dovolilo, da pri tem sodišču vloži zahtevo za izvajanje pristojnosti v zvezi z obravnavano zadevo.

17 D. je zaprosila, naj se ji dovoli vložitev pritožbe zoper to sodbo neposredno pri Supreme Court (vrhovno sodišče, Irska), ki je po opredelitvi strank tej zahtevi ugodilo.

18 Supreme Court (vrhovno sodišče) se v predložitveni odločbi najprej sprašuje, ali je člen 15 Uredbe št. 2201/2003 mogoče uporabiti v postopku s tožbo – katere predmet je namestitev – sproženem na podlagi javnega prava, kakršen je ta, v katerem odloča, kljub temu, da v Združenem kraljestvu zdaj ne poteka noben postopek in je za razglasitev pristojnosti sodišč te države članice torej nujno, da organi za zaščito otrok navedene države članice privolijo v obravnavo primera R. in ta postopek začnejo na podlagi svojega nacionalnega prava.

19 Dalje, predložitveno sodišče se sprašuje, kako razlagati pojem „korist otroka“ iz člena 15 Uredbe št. 2201/2003. Meni, da ta člen ne zahteva, da sodišče, ki je običajno pristojno za odločanje o zadevi, kadar namerava to zadevo prenesti na sodišče druge države članice, za katero meni, da je primernejše za odločanje o zadevi, opravi celovito presojo koristi otroka. Ugotavlja, da mora običajno pristojno sodišče namesto tega jedrnato presoditi to vprašanje, in sicer ob upoštevanju načela, da je v korist otroka, če se presoja izvede na sodišču, ki je najprimernejše zanjo, pri čemer mora sodišče druge države članice opraviti temeljitejšo analizo.

20 Nazadnje, predložitveno sodišče se sprašuje o elementih, ki jih je treba upoštevati v okviru take jedrnate presoje. V zvezi s tem poudarja, da je D. povsem zakonito zapustila Združeno kraljestvo in se naselila na Irskem pred rojstvom R., ob tem pa se sprašuje, ali je kljub temu mogoče upoštevati dejstvo, da je bil razlog za njeno premestitev strah pred tem, da bi ji organi za zaščito otrok prve od navedenih držav članic tega otroka odvzeli.

21 V teh okoliščinah je Supreme Court (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali se člen 15 Uredbe št. 2201/2003 uporablja za javnopravne pritožbe na področju skrbništva, ki jih vloži lokalni organ v državi članici, ko bo v primeru, da pristojnost prevzame sodišče druge države članice, moral drug organ začeti ločen postopek v skladu z drugačnim pravnim redom in po možnosti, če ne verjetno, v povezavi z drugačnimi dejanskimi okoliščinami?

2. Če je tako, koliko – če sploh – mora sodišče upoštevati verjetni učinek kakršne koli zahteve na podlagi člena 15, če bo sprejeta, na pravico zadevnih posameznikov do prostega gibanja?

3. Če se ‚korist otroka‘ iz člena 15(1) Uredbe št. 2201/2003 nanaša le na odločitev glede pristojnega sodišča, katere dejavnike, ki še niso bili upoštevani pri presoji, ali je drugo sodišče ‚bolj primerno‘, lahko sodišče upošteva v tem okviru?

4. Ali lahko sodišče za namene člena 15 Uredbe št. 2201/2003 upošteva materialno pravo, postopkovne določbe ali prakso sodišč upoštevne države članice?

5. Koliko mora nacionalno sodišče pri preučitvi člena 15 Uredbe št. 2201/2003 upoštevati posebne okoliščine zadeve, vključno z željo matere, da se preseli kàm, kjer je socialne službe iz domovine ne morejo doseči, in potem rodi otroka na območju druge sodne pristojnosti, kjer je po njenem mnenju sistem socialnega varstva ugodnejši?

6. Natančno katera vprašanja mora nacionalno sodišče preučiti pri ugotavljanju, katero sodišče je najprimernejše za odločanje o zadevi?“

Postopek pred Sodiščem

22 Predložitveno sodišče je zaprosilo za uporabo nujnega postopka predhodnega odločanja iz člena 23a Statuta Sodišča Evropske unije in člena 107 Poslovnika Sodišča.

23 Sodišče je 14. avgusta 2015 na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalnega pravobranilca odločilo, da tej prošnji ni treba ugoditi, potem ko je ugotovilo, da okoliščine, predstavljene v podporo prošnji, ne dokazujejo zahtevane nujnosti, da bi bila uporaba navedenega postopka utemeljena.

24 Vseeno je odločilo, da na podlagi člena 53(3) Poslovnika zadevo obravnava prednostno.

Predlog za ponovno odprtje ustnega postopka

25 Agencija in Irska sta po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca 16. junija 2016 z aktoma, vloženima v sodnem tajništvu Sodišča 5. in 19. avgusta 2016, predlagali, naj se odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, pri čemer sta se sklicevali na nujnost razjasnitve predstavitve postopkovnega okvira zadeve iz postopka v glavni stvari, kakršno je podalo predložitveno sodišče.

26 V zvezi s tem člen 83 Poslovnika določa, da lahko Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena.

27 Sodišče pa v obravnavani zadevi po opredelitvi generalnega pravobranilca meni, da je dovolj poučeno, ker so elementi, ki so potrebni za odločanje, v spisu, in ker so zainteresirane stranke lahko zavzele stališče v zvezi s tem tako pisno kot ustno. Zato ni treba odrediti ponovnega odprtja ustnega dela postopka.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

28 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 15 Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da se uporablja v primeru tožbe na področju zaščite otrok – ki jo na podlagi javnega prava vloži pristojen organ države članice – kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, kadar je za razglasitev pristojnosti sodišča druge države članice nujno, da organ te druge države članice v skladu s svojim nacionalnim pravom in ob upoštevanju dejanskih okoliščin, ki so lahko različne, začne postopek, ki je ločen od tistega, ki je bil začet v prvi državi članici.

29 Najprej je treba poudariti, da je člen 15 Uredbe št. 2201/2003 v oddelku 2 poglavja II te uredbe, ki vsebuje sklop pravil v zadevah v zvezi s starševsko odgovornostjo, in da ta člen vsebuje pravilo o posebni pristojnosti, ki odstopa od pravila o splošni pristojnosti, v skladu s katerim so za vsebinsko odločanje v teh zadevah pristojna sodišča kraja običajnega prebivališča otroka in ki je navedeno v členu 8 navedene uredbe.

30 Ob upoštevanju sistematike oddelka 2 poglavja II Uredbe št. 2201/2003 in položaja, ki ga ima tam člen 15, je treba ugotoviti, da je vsebinsko področje uporabe tega člena enako kot za vsa pravila o pristojnosti, ki so določena v navedenem oddelku, zlasti za člen 8 navedene uredbe (glej v tem smislu sodbo z dne 19. novembra 2015, P, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, točka 44).

31 V zvezi s tem iz besedila člena 1(1) in (2) Uredbe št. 2201/2003 sicer res izhaja, da se ta pravila o pristojnosti uporabljajo „v civilnih zadevah“, ki se nanašajo na podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti, kakor je opredeljena v členu 2, točka 7, navedene uredbe.

32 Vendar je Sodišče že večkrat razsodilo, da je treba pravila o pristojnosti iz Uredbe št. 2201/2003 v zadevah starševske odgovornosti ob upoštevanju uvodne izjave 5 te uredbe razlagati tako, da se uporabljajo v zadevah v zvezi s starševsko odgovornostjo, katerih predmet je sprejetje ukrepov za zaščito otrok, tudi če se v okviru nacionalnega prava države članice šteje, da ti ukrepi spadajo na področje javnega prava (glej v tem smislu sodbe z dne 27. novembra 2007, C, C-435/06, EU:C:2007:714, točke 34 in od 50 do 51; z dne 2. aprila 2009, A, C-523/07, EU:C:2009:225, točke 24 in od 27 do 29, ter z dne 26. aprila 2012, Health Service Executive, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, točki 60 in 61).

33 Iz navedenega izhaja, da se člen 15 Uredbe št. 2201/2003 uporablja v primeru tožbe na področju zaščite otrok, ki jo na podlagi javnega prava vloži pristojen organ države članice in katere predmet je sprejetje ukrepov v zvezi s starševsko odgovornostjo.

34 Dalje, v zvezi z vprašanjem, ali je člen 15 Uredbe št. 2201/2003 mogoče uporabiti, kadar je za razglasitev pristojnosti sodišča druge države članice nujno, da organ te države članice v skladu s svojim nacionalnim pravom in ob upoštevanju dejanskih okoliščin, ki so lahko različne, začne postopek, ki je ločen od tistega, ki je bil začet v prvi državi članici, je treba navesti, da iz odstavka 1 tega člena izhaja, da je ta razglasitev pogojena s tem, da so pri zadevnem sodišču prošnjo vložile bodisi stranke iz postopka bodisi pristojno sodišče te prve države članice.

35 Nasprotno pa niti iz tega člena niti iz nobenega drugega člena Uredbe št. 2201/2003 ni razvidno, da bi bil za tako prošnjo, ki jo vložijo bodisi stranke iz postopka bodisi običajno pristojno sodišče države članice, poleg pogoja, ki je bil naveden v prejšnji točki, določen postopkovni pogoj.

36 Ker pa je nacionalno postopkovno pravilo – v skladu s katerim je za razglasitev pristojnosti sodišča druge države članice nujno, da organ te države članice začne postopek, ki je ločen od tistega, ki je bil začet v prvi državi članici – mogoče izvajati šele po izdaji odločbe, s katero običajno pristojno sodišče te prve države članice zaprosi za prenos zadeve na sodišče druge države članice na podlagi odstavka 1 člena 15 Uredbe št. 2201/2003 in odločbe, s katero se to drugo sodišče razglasi za pristojno na podlagi odstavka 5 istega člena, ni mogoče šteti, da preprečuje sprejetje teh odločb.

37 Poleg tega člen 15 Uredbe št. 2201/2003 ne nasprotuje temu, da zato, ker je organ druge države članice začel ločen postopek, sodišče te druge države članice po potrebi upošteva različne dejanske okoliščine od tistih, ki bi jih lahko upoštevalo prvotno pristojno sodišče. Nasprotno, taka predpostavka je neločljivo povezana z mehanizmom prenosa pristojnosti na primernejše sodišče, uvedenim s tem členom.

38 Iz navedenih razlogov je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 15 Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da se uporablja v primeru tožbe na področju zaščite otrok, ki jo na podlagi javnega prava vloži pristojni organ države članice in katere predmet je sprejetje ukrepov v zvezi s starševsko odgovornostjo, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, kadar je za razglasitev pristojnosti sodišča druge države članice nujno, da organ te druge države članice v skladu s svojim nacionalnim pravom in ob upoštevanju dejanskih okoliščin, ki so lahko različne, začne postopek, ki je ločen od tistega, ki je bil začet v prvi državi članici.

Tretje, četrto in šesto vprašanje

39 Predložitveno sodišče želi s tretjim, četrtim in šestim vprašanjem v bistvu izvedeti, kako razlagati in povezati pojma „primernejše“ sodišče in „v korist otroka“ iz člena 15(1) Uredbe št. 2201/2003.

40 Člen 15(1) Uredbe št. 2201/2003 določa, da lahko sodišča države članice, ki so vsebinsko pristojna za odločanje o zadevi, zaprosijo, da se pristojnost za odločanje o tej zadevi ali o njenem delu prenese na sodišče druge države članice, s katero je otrok posebej povezan, če menijo, da bi bilo to sodišče primernejše za odločanje o njej in če je to v korist otroka.

41 Ker pojma „primernejše“ sodišče in „v korist otroka“ v smislu te določbe nista opredeljena v nobeni drugi določbi Uredbe št. 2201/2003, ju je treba razlagati ob upoštevanju konteksta, v katerega sta umeščena, in ciljev, ki jim sledi navedena uredba.

42 Najprej je treba poudariti, da iz uvodne izjave 12 Uredbe št. 2201/2003 izhaja, da so pravila o pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določena v tej uredbi, oblikovana ob upoštevanju otrokove koristi.

43 Zahteva, v skladu s katero mora biti prenos zadeve na sodišče druge države članice v korist otroka, je, kot je v bistvu poudaril generalni pravobranilec v točki 70 sklepnih predlogov, odraz vodilnega načela, ki je vodilo zakonodajalca pri zasnovi te uredbe in ki mora strukturirati njegovo izvajanje v zadevah v zvezi s starševsko odgovornostjo, ki spadajo na njegovo področje (glej v tem smislu sodbe z dne 11. julija 2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, točka 51; z dne 1. oktobra 2014, E., C-436/13, EU:C:2014:2246, točka 45, in z dne 12. novembra 2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, točka 48).

44 V zvezi s tem je treba tudi poudariti, da je namen upoštevanja koristi otroka v okviru Uredbe št. 2201/2003, kot izhaja iz uvodne izjave 33 te uredbe, zagotoviti spoštovanje temeljnih otrokovih pravic (glej v tem smislu sodbi z dne 23. decembra 2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, točke od 53 do 55, in z dne 5. oktobra 2010, McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, točka 60).

45 Zakonodajalec Unije je za zagotovitev upoštevanja otrokove koristi pri izvajanju pravil o pristojnosti v zadevah v zvezi s starševsko odgovornostjo, uvedenih z Uredbo št. 2201/2003, kot izhaja iz uvodne izjave 12 te uredbe, uporabil merilo povezanosti.

46 Na podlagi tega merila se pristojnost sodišč držav članic v zadevah v zvezi s starševsko odgovornostjo v skladu s členom 8(1) Uredbe št. 2201/2003 načeloma določi po otrokovem običajnem prebivališču ob začetku postopka pred temi sodišči.

47 Kljub temu člen 15(1) Uredbe št. 2201/2003 omogoča prenos neke zadeve na sodišče druge države članice kot je tista, v kateri je običajno pristojno sodišče, pri čemer mora, kot izhaja iz uvodne izjave 13 te uredbe, ta prenos seveda izpolnjevati posebne pogoje in je mogoč le izjemoma.

48 Pravilo o prenosu pristojnosti na sodišče druge države članice, ki je določeno v členu 15(1) Uredbe št. 2201/2003, je tako glede na pravilo o splošni pristojnosti iz člena 8(1) navedene uredbe pravilo o posebni pristojnosti in od njega odstopa, zato ga je treba razlagati ozko (glej po analogiji sodbi z dne 23. decembra 2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, točka 38, in z dne 21. oktobra 2015, Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, točka 41).

49 V tem okviru je treba člen 15(1) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da mora sodišče države članice, ki je običajno pristojno za obravnavanje neke zadeve, za to, da bi lahko zaprosilo za prenos pristojnosti na sodišče druge države članice, ovreči močno domnevo v prid ohranitve svoje pristojnosti, ki izhaja iz te uredbe, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 90 sklepnih predlogov.

50 Natančneje, na prvem mestu je treba opozoriti, da je v skladu s členom 15(1) Uredbe št. 2201/2003 prenos zadeve v zvezi s starševsko odgovornostjo s sodišča države članice mogoče izvesti le na sodišče druge države članice, s katero je zadevni otrok „posebej povezan“.

51 Za dokaz o obstoju te povezanosti v neki zadevi se je treba sklicevati na elemente, ki so taksativno našteti v členu 15(3), od (a) do (e), Uredbe št. 2201/2003. Iz tega izhaja, da so iz mehanizma prenosa vnaprej izključene zadeve, v katerih ti elementi niso prisotni.

52 Ugotoviti pa je treba, da vsi ti elementi – če ne izrecno, pa vsaj po bistvu – odražajo povezanost med otrokom, na katerega se zadeva nanaša, in drugo državo članico kot tisto, v kateri je sodišče, ki je pristojno za vsebinsko odločanje na podlagi člena 8(1) te uredbe.

53 Prva dva elementa se nanašata na pridobljeno prebivališče zadevnega otroka v drugi zadevni državi članici, bodisi pred začetkom postopka pred običajno pristojnim sodiščem bodisi po začetku. Tretji element se nanaša na državljanstvo tega otroka. Četrti element v upoštevnih sporih odraža povezanost navedenega otroka z drugo zadevno državo članico zaradi premoženja, ki ga ima tam. Nazadnje, peti element temelji na povezanosti otroka z neko državo članico prek svojih bližnjih.

54 Ob upoštevanju narave navedenih elementov je treba ugotoviti, da mora pristojno sodišče pri uporabi člena 15(1) Uredbe št. 2201/2003 v neki zadevi primerjati pomembnost in moč „splošne“ povezanosti z zadevnim otrokom v skladu s členom 8(1) te uredbe ter pomembnost in moč „posebne“ povezanosti, ki jo potrjuje eden ali več elementov iz člena 15(3) navedene uredbe in ki v obravnavani zadevi obstaja med tem otrokom in nekaterimi drugimi državami članicami.

55 Vendar zgolj to, da je otrok z drugo državo članico „posebej povezan“ v smislu člena 15(1) Uredbe št. 2201/2003, kar je upoštevno glede na okoliščine zadeve, ne vpliva nujno tudi na vprašanje, ali je sodišče te druge države članice „bolj primerno za odločanje o zadevi“ v smislu te določbe kot pristojno sodišče, prav tako ne na to – če je odgovor pritrdilen – ali je prenos zadeve na zadnjenavedeno sodišče v korist otroka.

56 Zato mora pristojno sodišče, na drugem mestu, tudi odločiti, ali v drugi državi članici, s katero je otrok posebej povezan, obstaja sodišče, ki je primernejše za odločanje o zadevi.

57 Za to mora pristojno sodišče odločiti, ali lahko prenos zadeve na to drugo sodišče prinese dejansko in konkretno dodano vrednost pri sprejetju odločbe v zvezi z otrokom glede na drugo možnost, ko bi zadevo še naprej obravnavalo pristojno sodišče. V tem okviru lahko poleg drugih elementov upošteva postopkovna pravila druge države članice, kakršna so ta, ki se uporabljajo za zbiranje dokazov, potrebnih za obravnavanje zadeve. Pristojno sodišče pa, nasprotno, pri taki presoji ne sme upoštevati materialnega prava te druge države članice, ki bi ga lahko uporabilo sodišče zadnjenavedene države, če bi bila zadeva prenesena nanj. Tako upoštevanje bi bilo namreč v nasprotju z načeloma medsebojnega zaupanja med državami članicami in vzajemnega priznavanja sodnih odločb, na katerih temelji Uredba št. 2201/2003 (glej v tem smislu sodbi z dne 23. decembra 2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, točka 45, in z dne 15. julija 2010, Purrucker, C-256/09, EU:C:2010:437, točki 70 in 71).

58 Nazadnje, na tretjem mestu, zahteva, v skladu s katero mora biti prenos v otrokovo korist, pomeni, da se mora pristojno sodišče glede na konkretne okoliščine zadeve prepričati, da ni nevarnosti, da bi imel prenos zadeve na sodišče druge države članice, ki ga namerava izvesti, škodljiv vpliv na položaj zadevnega otroka.

59 Za to mora pristojno sodišče presoditi morebiten negativen vpliv, ki bi ga tak prenos lahko imel na družinske in socialne čustvene odnose otroka, na katerega se nanaša zadeva, ali na njegovo premoženjsko stanje.

60 V tem okviru lahko pristojno sodišče na podlagi člena 15(1) Uredbe št. 2201/2003 tudi odloči, da ne zaprosi za prenos celotne zadeve, temveč le njenega posameznega dela, če okoliščine v tej zadevi to upravičujejo. To možnost je mogoče vzeti v obzir zlasti, če se povezanost z drugo državo članico ne nanaša neposredno na otroka kot takega, temveč na enega od nosilcev starševske odgovornosti, iz razloga, navedenega v členu 15(3)(d) Uredbe št. 2201/2003.

61 Iz navedenih razlogov je treba na tretje, četrto in šesto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 15(1) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da:

— se mora pristojno sodišče države članice – da bi lahko štelo, da je sodišče druge države članice, s katero je otrok posebej povezan, primernejše – prepričati, da lahko prenos zadeve na to sodišče prinese dejansko in konkretno dodano vrednost pri preučitvi te zadeve, med drugim ob upoštevanju postopkovnih pravil, ki se uporabljajo v navedeni drugi državi članici;

— se mora pristojno sodišče države članice – da bi lahko štelo, da je tak prenos v otrokovo korist – prepričati, da ni nevarnosti, da bi imel navedeni prenos škodljiv vpliv na otrokov položaj.

Drugo in peto vprašanje

62 Predložitveno sodišče želi z drugim in petim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 15(1) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da mora pristojno sodišče države članice pri izvajanju te določbe v neki zadevi v zvezi s starševsko odgovornostjo upoštevati vpliv mogočega prenosa te zadeve na sodišče druge države članice na pravico do prostega gibanja zadevnih oseb ali razlog, iz katerega je mati zadevnega otroka uveljavljala to pravico pred začetkom postopka pred njim.

63 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je, kot je bilo navedeno v točki 42 te sodbe, pravilo iz člena 15(1) Uredbe št. 2201/2003, tako kot druga pravila o pristojnosti v tej uredbi v zvezi s starševsko odgovornostjo, zasnovano ob upoštevanju koristi otroka, in da je treba pri vprašanju, ali je v nekem primeru prenos zadeve v korist otroka, predvsem preveriti, kot je bilo navedeno v točki 58 te sodbe, da ni nevarnosti, da bi imel ta prenos škodljiv vpliv na položaj zadevnega otroka.

64 Iz tega izhaja, da je nevarnost škodljivega vpliva mogočega prenosa zadeve na pravico do prostega gibanja zadevnega otroka eden od elementov, ki jih je treba upoštevati pri izvajanju člena 15(1) Uredbe št. 2201/2003.

65 Preudarkov v zvezi z drugimi osebami, na katere se zadeva lahko nanaša, pa načeloma ni mogoče upoštevati, razen če so tudi ti upoštevni pri presoji navedene nevarnosti za otroka.

66 Zato pristojno sodišče morebitnega vpliva takega prenosa na pravico do prostega gibanja zadevnih oseb, vključno z materjo zadevnega otroka, ne more upoštevati, razen če ima ta lahko škodljive posledice za položaj tega otroka. Enako velja za razlog, iz katerega je mati otroka uveljavljala svojo pravico do prostega gibanja pred začetkom postopka pred pristojnim sodiščem.

67 Iz tega izhaja, da je treba na drugo in peto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 15(1) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da pristojno sodišče države članice pri izvajanju te določbe v neki zadevi v zvezi s starševsko odgovornostjo ne sme upoštevati niti vpliva mogočega prenosa te zadeve na sodišče druge države članice na pravico do prostega gibanja zadevnih oseb, in ne zadevnega otroka, niti razloga, iz katerega je mati tega otroka uveljavljala to pravico pred začetkom postopka pred pristojnim sodiščem, razen če bi lahko ti preudarki škodljivo vplivali na položaj navedenega otroka.

Stroški

68 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. **Člen 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 je treba razlagati tako, da se uporablja v primeru tožbe na področju zaščite otrok, ki jo na podlagi javnega prava vloži pristojni organ države članice in katere predmet je sprejetje ukrepov v zvezi s starševsko odgovornostjo, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, kadar je za razglasitev pristojnosti sodišča druge države članice nujno, da organ te druge države članice v skladu z nacionalnim pravom in ob upoštevanju dejanskih okoliščin, ki so lahko različne, začne postopek, ki je ločen od tistega, ki je bil začet v prvi državi članici.**

2. **Člen 15(1) Uredbe št. 2201/2003 je treba razlagati tako, da:**

   — **se mora pristojno sodišče države članice – da bi lahko štelo, da je sodišče druge države članice, s katero je otrok posebej povezan, primernejše – prepričati, da lahko prenos zadeve na to sodišče prinese dejansko in konkretno dodano vrednost pri preučitvi te zadeve, med drugim ob upoštevanju postopkovnih pravil, ki se uporabljajo v navedeni drugi državi članici;**

   — **se mora pristojno sodišče države članice – da bi lahko štelo, da je tak prenos v otrokovo korist – prepričati, da ni nevarnosti, da bi imel navedeni prenos škodljiv vpliv na otrokov položaj.**

3. **Člen 15(1) Uredbe št. 2201/2003 je treba razlagati tako, da pristojno sodišče države članice pri izvajanju te določbe v neki zadevi v zvezi s starševsko odgovornostjo ne sme upoštevati niti vpliva mogočega prenosa te zadeve na sodišče druge države članice na pravico do prostega gibanja zadevnih oseb, in ne zadevnega otroka, niti razloga, iz katerega je mati tega otroka uveljavljala to pravico pred začetkom postopka pred pristojnim sodiščem, razen če bi lahko ti preudarki škodljivo vplivali na položaj navedenega otroka.**

Podpisi